

Barne- og familiedepartementet
Postboks 8036 Dep
0030 OSLO

Deres referanse
Vår referanse 21/00007-131
Vår dato 27.04.2021

Fellesorganisasjonen (FO)
Mariboegs gate 13
0183 Oslo

Postadresse:
Pb. 4693 Sofienberg
0506 Oslo

Telefon:
+47 919 19 916

E-post:
kontor@fo.no

Bankgiro: 9001.06.35674

Bankgiro kontingent:
9001.08.71394

Org.nr:
870 953 852 MVA

FOs innspill på høring om NOU 2020:14 Ny barnelov

Fellesorganisasjonen (FO) er fagforeningen og profesjonsforbundet for over 31.000 barnevernspedagoger, sosionomer, vernepleiere og velferdsvitere.

fo.no

Barnelovutvalget har fremlagt en omfattende NOU. FO organiserer mange av de sosialfaglige ansatte familievern. For dem er barneloven sentral i deres profesjons- og yrkesutøvelse. Vi har av den grunn valgt å fokusere på de kapitlene som legger premisser for deres arbeid. Vi gjør derfor oppmerksom på at vi ikke har tatt stilling til de forholdene vi ikke kommenterer.

FOs vil særlig løfte frem dette:

- Lovforslaget vil føre til merarbeid for familievern og det vil være nødvendig å styrke kapasiteten slik at lovforslaget ikke går utover det viktige forbyggende arbeidet familievern tilbyr alle familier. Vi ber derfor departementet å legge en plan for opptrapping av kapasiteten i familievern i forbindelse med lovarbeidet.
- Vi er fornøyde med at utvalget konkluderer med at barnets beste skal være et overordnet prinsipp for alle handlinger og avgjørelser etter loven.
- Barnets beste brukes ikke konsekvent der det er relevant i ulike paragrafer. Vi anbefaler derfor at barnets beste innlemmes i alle relevante paragrafer og/eller kapitler.
- En hjemmel om barns rett til personvern og vern av privatliv (jf. §6-7) er prinsipielt viktig å innlemme i barneloven. Utvalgets forslag er ikke gjennomarbeidet nok og vi anbefaler at personvernkommisjonen utreder dette nærmere, og at de utarbeider et forslag til en bestemmelse om dette.
- Vi anser det klokt å legge til rette for å løse konflikter på lavest mulig nivå og ikke spisse konflikten gjennom rettsvesenet. Vi støtter derfor utvalgets forslag i § 10-2 om å endre regelverket for å kunne pålegge seks timers mekling.
- For å sikre at barneloven ivaretar barnets beste er det behov for mer kunnskap på konfliktfylte områder som for eksempel foreldreansvar, flytting, delt fast bosted og samværs hindring. Vi anbefaler derfor departementet å fremskaffe dette.
- Vurdere og/eller utrede hvordan samværsavtaler kan gjøres tidsbegrensede eller midlertidige.

- Utvalget har ikke drøftet ordningen med ekstern mekler opp mot de nye lovkravene, vi anbefaler derfor en gjennomgang av denne ordningen.

Innledning

FO mener at utvalget som har avlevert NOU 2020:14 med forslag til ny barnelov har gjort et godt arbeid gitt tidsrammen de ble tildelt. Selv om vi opplever forslaget til ny barnelov som en forbedring av dagens lov, har utvalget dessverre måtte prioritere vekk en del problemstillinger de burde ha gått inn i. Vi vil særlig påpeke at utvalget i svært liten grad går inn i problemstillingen om ett sett med regler vil passe alle barn, uavhengig av alder. Vil loven passe like godt for de aller minste som for ungdommer? Vår bekymring er om bestemmelsene er gode nok til at barneloven kan ivareta de minste barna. Vi ser særlig at dette gjør seg gjeldende når det handler om bosted og samvær. Vi har likevel tro på at flere av forslagene utvalget kommer med, for eksempel lovens første kapittel og ny meklingsordning, vil styrke barnets posisjon og rettigheter. I tillegg til å bidra til at konflikter mellom foreldre kan løses tidligere og på et lavere nivå. Barnelovutvalget har levert et godt utgangspunkt for å gjøre barneloven til et bedre verktøy for foreldre som er i konflikt, men også for familievernet og domstolene.

Familievernet er en helt sentral tjeneste når det gjelder arbeid etter barneloven. Vi er fornøyde med at utvalget gjennom sine forslag anerkjenner den høye kompetansen som familievernet besitter, og gir familievernet et bedre regelverk for å kunne hjelpe barn og familier. Flere av forslagene er ressurskrevende og derfor er det viktig at kapasiteten hos familievernet styrkes.

Mekling er en helt sentral oppgave for familievernet, men minst like viktig er det forebyggende arbeidet som gjøres i familievernet, blant annet gjennom parterapi. Tidlig intervensjon gjør det enklere å hjelpe, og dette er godt sosialfaglig arbeid. Det beste for barna er derfor at familievernet kan komme inn med frivilling veiledning og terapi i god tid før det er behov for mekling. De fleste foreldre som går i parterapi vil styrke forholdet sitt og dermed forebygge brudd. Det er derfor viktig at familievernet fortsetter å være en bred forebyggende lavterskeltjeneste som gir tilbud til alle familier og par, i tråd med samhandlingsreformens forebyggings- og folkehelseperspektiv. Familievernet er et lavterskeltilbud hvor man selv kan ta kontakt ved behov. Det gjør familievernet til et svært viktig velferdstilbud for hele befolkningen. Vi ber derfor departementet å legge en plan for opptrapping av kapasiteten i familievernet i forbindelse med lovarbeidet.

Kapittel 6 Rammene for loven – struktur og språk

FO vil rose utvalget for en god løsning til struktur. Det å organisere de 15 ulike kapitlene i seks forskjellige deler ut fra tema er til god hjelp for å finne frem i loven. I tillegg støtter vi utvalgets vurdering om at det første kapitlet skal omhandle barns grunnleggende rettigheter. Når det gjelder språk er dette bedre sammenlignet med dagens lov. Vi vil imidlertid påpeke at det fortsatt er flere paragrafer som med fordel kunne vært omskrevet fordi de er skrevet unødvendig komplisert eller med tungt språk, for eksempel § 7-2. Vi anbefaler derfor at departementet også tar en gjennomgang av språket med tanke på leservennlighet.

Kapittel 7 Formål, virkeområde og regulering av grunnleggende prinsipper

FO er opptatt av at ny barnelov skal sette barnets beste i familien først. Barnets beste må alltid være omdreiningspunktet i barneloven og gå foran voksnes behov. Dette må også gjelde hensynet til likestilt foreldreskap. Dette er også tydelig i tilbakemeldingene vi har fått fra våre medlemmer i familievernet. I mange meklinger har de erfart at foreldre tolker loven som at de har «lik rett» på barnet, og at dette blir foreldres hovedfokus. Dette blir derfor konflikt drivende, og fører til at mange mister fokus på barnets ønsker og behov. I de aller fleste tilfeller vil det likestilte foreldreskapet også være til barnets beste, men det er viktig at det tydeliggjøres i loven at det er prinsippet

om barnets beste som har forrang i de konkrete, individuelle vurderingene. Vi er derfor forøyde med at utvalget konkluderer med at barnets beste skal være den overordnede rettesnoren for alle handlinger og avgjørelser etter loven.

Utvalget ønsker at barn skal kunne orientere seg i og bruke loven, og FO støtter dette. Vi tror en formålsparagraf vil bidra til dette fordi det med en gang vil presenteres hva loven handler om og det blir tydelig hva som er formålet med loven. Utvalget har imidlertid valgt å ikke utforme en formålsbestemmelse, men velger å innlede barneloven med bestemmelser som gir uttrykk for viktige verdier og grunnleggende prinsipper som barneloven bygger på. I hovedsak handler dette om barnets beste og andre rettigheter barnet har. Det er viktig at loven starter med barnets beste, men det er likevel ikke så lett å forstå hva barnets beste i loven regulerer når det ikke samtidig knyttes til de konkrete temaene loven handler om. Det å ramme inn loven og være tydelig på hva loven handler om vil kunne være et viktig pedagogisk grep som styrker lovens leservennlighet. Selv om vi mener det innledende kapittelet er et godt kapittel vil vi likevel anbefale departementet å gjøre en ny vurdering om å ta inn en formålsbestemmelse.

Kapittel 8 Barns rettigheter etter barneloven

Barneloven skal regulere et område med mye følelser, og hvor konflikter mellom foreldrene kan føre til at foreldrene mister fokus på barnets ønsker og behov. Vi er derfor, som tidligere nevnt, fornøyde med at utvalget har vært opptatt av barns ulike rettigheter og at de understreker at barnets beste skal være det førende prinsippet. Vi ønsker likevel å påpeke at barnets beste ikke brukes like konsekvent der det er relevant i ulike paragrafer. For eksempel i § 6-4 om omsorgsplikt er barnets beste inkludert, mens det er utelatt i § 6-5 om hvilke avgjørelser som hører til foreldreansvaret. Det er uklart for oss hvorfor utvalget gjør et skille her. Det bør også vurderes om barnets beste skal tydeliggjøres når det gjelder foreldreansvaret, jf § 6-1.

Særlig relevant vil det være å innlemme barnets beste i både kapittel 7 om fast bosted og kapittel 8 om samvær. Disse to kapitlene regulerer to områder som kan skape store konflikter mellom foreldrene. Erfaringer fra våre medlemmer i familievernet viser at foreldre ofte kun leser relevante kapitler eller paragrafer, og tolker det som står der bokstavelig. De erfarer også at når foreldre klarer å flytte fokus til hva som er til barnets beste nedskaleres disse konfliktene. Det vil derfor være et nyttig pedagogisk grep at loven minner foreldrene på at de skal ha barnets beste som utgangspunkt i diskusjoner, i avgjørelser og i valg av løsninger for sitt barn. Vi mener dette vil kunne virke forebyggende og konfliktdepende. Vi anbefaler derfor at barnets beste innlemmes i alle relevante paragrafer og/eller kapitler.

Kapittel 10 Foreldreansvar for barn

Utvalget går inn for å endre bestemmelsen § 6-1 når det gjelder utgangspunktet for hvem som skal ha foreldreansvaret ved fødsel dersom foreldrene ikke er gift eller samboende. De anbefaler at man går tilbake til utgangspunktet om at mor har foreldreansvaret alene. Gjeldene rett, som har virket siden 01.01.20, er at utgangspunktet er at begge har foreldreansvaret sammen. Denne endringen var ikke FO enig i da den var på høringen. Vår anbefaling da var i tråd med det barnelovsutvalget nå anbefaler. Det er ikke fremkommet ny kunnskap som tilsier at dagens bestemmelse om foreldreansvar er bedre for barn. I tillegg kan et argument for å gå tilbake til gammel formulering av foreldreansvar er at det å være en god forelder krever en aktiv forpliktelse. Med dette som utgangspunkt støtter vi utvalgets forslag.

Etter FOs mening er det imidlertid behov for å fremskaffe kunnskap om hvordan dagens bestemmelse fungerer. FO anbefaler at departementet iverksetter et slikt

arbeid raskt for å sikre at lovarbeidet har best mulig kunnskapsgrunnlag. Med ny kunnskap vil FO også gjøre nye vurderinger.

Vi støtter utvalgets forslag om å skille mellom omsorgsplikt i §6-4 og avgjørelser i §6-5. Dette mener vi gjør at det blir tydeligere at omsorgsplikten går utover 18 år.

Flytting

Flytting med barnet er et tema som det ofte vil være konflikter rundt. Forslaget i § 6-9 om å legge flytting til foreldreansvaret vil mest sannsynlig skape flere konflikter rundt felles foreldreansvar. En annen konsekvens er at det sannsynligvis vil bli mindre konflikter rundt avgjørelser om delt fast bosted. Det vesentlige med flytting må være hva som er barnets beste, og da må man ta utgangspunkt i barnets behov og barnets hverdag. Det viktigste spørsmålet er om forslaget vil gjøre det bedre å være barn i disse konfliktene.

Slik vi ser det legger utvalget i liten grad frem ny kunnskap rundt utfordringene knyttet til flytting. Det er lite forskningsbasert kunnskap om problemene med flytting. Vi vet derfor lite om omfanget, årsakene til at noen ønsker å flytte og grunnene til at det blir konflikter rundt det å flytte med barnet. Vi vet ikke hvordan barn opplever dette og heller ikke om dagens ordning er til beste for barnet. Et forslag som handler om en lovhjemmel som en foreldre kan bruke til å innskrenke den andre forelderens bevegelsesfrihet burde bygge på forskningsbasert kunnskap om hvordan dagens ordning fungerer. Særlig hvordan den fungerer for barn. Utvalget har i tillegg delt seg i et flertall og et mindretall. FO mener det er behov for mer kunnskap, og støtter ikke en endring på nåværende tidspunkt.

Barns personvern og rett til vern av privatliv

Utvalget har et viktig forslag § 6-7 om barns personvern og privatliv. Det er et tema vi mener må få en egen lovhjemmel i barneloven. Forslaget som utvalget kommer med, trenger mer arbeid. Det er behov for å omskrive første ledd slik at det kommer tydelig frem at det også handler om barns rett til privatliv. Slik forslaget er nå ser det ut som om det kun handler om deling på sosiale medier, og barns rett til privat liv blir bortgjemt.

Når det gjelder andre ledd er for dette for komplisert formulert og i tillegg er aldersgrensene utvalget har valgt ikke godt nok utredet. Det å vise til personvernforordningen i en slik paragraf er uhensiktsmessig og man kan ikke forutsette at barn og foreldre vet hva dette er. Denne paragrafen er svært viktig, og innholdet bør være lett tilgjengelig. I tillegg bør aldersgrenser og andre problemstillinger utredes grundig. Vi anbefaler derfor at personvernkommissjonen skal utrede dette nærmere og komme med et forslag til en paragraf i barneloven som skal regulere barns privatliv og personvern.

Kapittel 11 Fast bosted

FOs utgangspunkt når det lages en avtale om bosted er at det ikke handler om å ivareta de voksnes behov, men for å finne den beste bostedsløsningen for barnet. Som tidligere nevnt mener vi derfor at det vil være viktig å tydelig knytte avgjørelser om bosted til barnets beste.

Vi ønsker også å påpeke at en bostedsordning for barnet etter et samlivsbrudd bør ta hensyn til hvordan situasjonen var for barnet før bruddet. Jo yngre barnet er, jo viktigere er det.

Vi anser det også som et viktig grep å ha med i lovtekst at delt fast bosted betyr minst 30%. Da får man frem at man må være en aktiv del av hverdagen til barnet for å kunne

være med å ta hverdagsavgjørelser. Et annet argument for at man bør oppgi dette er at medlemmene i familievernet erfarer at for svært mange foreldre betyr delt bosted det samme som en 50/50 ordning. Særlig når det gjelder de minste barna er dette problematisk. Det vil derfor også være et pedagogisk grep som kan bidra til færre konflikter.

Med tanke på at meklingsplikten utvides betydelig er det grunn til å anta at sakene som går for retten samlet sett vil ha et høyere konfliktnivå enn tidligere. En må kunne forutsette at de minst fastlåste konfliktenes løses under mekling. Det betyr at sakene hvor det er konflikt om bosted mellom foreldre med høy sannsynlighet vil bestå av foreldre som i enda mindre grad enn tidligere evner å samarbeide godt rundt barnet. Det kan stilles spørsmål ved samarbeidsevnene til foreldre som etter seks meklinger fortsatt har et så høyt konfliktnivå at de ikke klarer å komme til enighet er egnet til å kunne ha fast delt bosted. En forutsetning for å kunne ha fast delt bosted er man klarer samarbeide siden delt bosted også medfører et ansvar for å ta felles beslutninger om hverdagsavgjørelser. Vi kan ikke se at flertallet har drøftet denne problemstillingen. FO støtter derfor mindretallets dissens med henhold til at det skal særlige grunner til for at det kan dømmes fast delt bosted.

Medlemmene i familievernet erfarer at mange foreldre tror at delt bosted først og fremst handler om hvor barnet skal bo. Det ser ut til at mange foreldre ikke vet at delt bosted først og fremst innebærer at de skal samarbeide praktisk og økonomisk, og at de har lik rett til å ta avgjørelser for barnet. Det betyr også at de skal samarbeide om avgjørelser om hvor barnet til enhver tid skal sove/bo, og at dette er noe de kan være fleksible på. Erfaringene fra våre medlemmer og tillitsvalgte er at dette ofte skaper stor forvirring, i tillegg er det også ofte både misforståelser og konflikter rundt dette. Vi anbefalte derfor barnelovutvalget å endre bostedsbegrepet. Vi er svært usikre på om det å endre begrepet til delt fast bosted vil ha særlig betydning. Det vil i så fall være viktig at det i § 7-2 om beslutninger som kan tas av de med fast bosted kommer tydelig frem at dette også gjelder ved delt fast bosted. Vi anser at overskriften er misvisende når det står «(...) den som barnet bur fast saman med». Den er entall og vil da av de fleste forstås som at barnet bor fast med en av foreldrene. Heller ikke i det materielle blir det tydelig at dette er en paragraf som også gjelder de med fast delt bosted. Det er derfor ikke nærliggende å skjønne at dette er en bestemmelse som også gjelder delt fast bosted. Dessuten er paragrafen tungt og lite leservennlig formulert. Vi anbefaler derfor at § 7-2 skrives om.

Kapittel 12 Samvær

For FO er det viktig å understreke at det er barnets rett til samvær som må være avgjørende når det avtales samvær, og for om det skal idømmes samvær. Samvær er først og fremst en rett barnet har og som foreldrene må løse til barnets beste. Samværsordninger må tilrettelegges i tråd med barnets behov, og må organiseres på en måte som passer barnets hverdag. Det er avgjørende å lytte til barnas synspunkter og opplevelse av samværet, og hvordan det påvirker dem. Barn som ikke ønsker samvær, uansett alder, bør ikke tvinges til samvær. Videre må hensynet om å beskytte barnet mot vold og overgrep være overordnet andre hensyn.

Det kan være konfliktforebyggende å gjøre barnet beste tydeligere når det gjelder samvær. Omfang av samvær oppleves av medlemmene i familievernet som noe av det mest konfliktfylte når det gjelder mekling. Det vil derfor være viktig at det i § 8-3 kommer tydelig frem at det er barnets beste som skal være førende for omfanget av samvær. Vi opplever at utvalget er tydelig på barnets beste skal være førende når omfang av samvær drøftes i NOUen, men at dette ikke kommer frem på en god måte i § 8-3. Vi vil også anbefale at det tydeliggjøres at dersom det avtales eller idømmes

digitalt samvær må også omfanget av dette reguleres slik at det ikke kan brukes som kontroll eller er forstyrrende for barnet og tidligere partner

Støttende og tryggende tilsyn

§ 8-5 om støttende og tryggende tilsyn er bra, men vi støtter utvalgets anbefaling om at selve ordningen må evalueres. For familievernet, særlig for mindre kontor, er det en utfordring når den samme familien kommer flere ganger til mekling. Dette til tross for rettsaker og dommer om tilsyn. Dersom mekler står for støttende tilsyn opplever medlemmene i familievernet at en har lite troverdighet som mekler. I tillegg anbefaler de at man går igjennom timeantallet både for støttende og tryggende tilsyn. Medlemmer i familievernet gir tilbakemelding om at det ikke er uvanlig at det gis støttende tilsyn når det er behov tryggende tilsyn. De opplever at bakgrunnen for dette er at tryggende tilsyn gir et for lite antall timer for samvær. De sitter med en opplevelse av at strikken tøyes for at foreldrene skal få se barnet sitt mer. De stiller spørsmål ved om dette fører til at sikkerheten til barnet blir godt nok ivaretatt, og om de som fører tilsynet er innforstått med hva slags type tilsyn det egentlig er.

Samværshindringer

NOUen går lite inn på om hva de ulike grunnene til samværshindringer kan være. Vi hadde forventet at utvalget hadde fremskaffet ny kunnskap, slik at tiltakene de foreslår hadde vært basert på dette. Vi håper likevel at flere av forslagene kan bidra til å forebygge disse samværshindringssakene. Vi vil fremheve forslaget om at foreldre som ønsker å gå til retten kan bli pålagt å møte til inntil seks timers obligatorisk mekling. Dessuten at barn, uavhengig av foreldrenes samtykke, skal gis selvstendig rett til å bli hørt når en sak er på meklingsstadiet. Og ikke minst forslaget om at barn skal kunne be familievernkontoret om å kalle inn foreldrene til ny foreldresamtale dersom det for eksempel ønsker endringer i en etablert samværsordning. Videre anser vi det som viktig å styrke kompetansen i de ulike tjenesten som møter foreldre som er i høykonflikt. Samtidig vil vi påpeke at det fortsatt er behov for å utvikle mer kunnskap om tema, blant annet om hvordan man kan jobbe godt med disse sakene.

Kapittel 13 Forsørgelse av barn

Økonomi skaper ofte konflikter og vi erfarer det samme gjelder samværsklasser. Når foreldre krangler om økonomi, mister de ofte barnets beste av syne. Vi støtter at utvalget går vekk fra samværsklasser fordi vi mener det er viktig med trinnløs vurdering av samvær. Vi er usikre på om telling av netter er fleksibelt nok og anbefaler at det vurderes om bidrag kan baseres på avtalt timessamvær. Selv om konflikter kanskje vil flyttes til telling av antall timer, tror vi det likevel vil legge til rette for å avtale et mer fleksibelt samvær som vil være det beste for barnet. Særlig for små barn hvor dagsamvær er anbefalt vil dette være positivt for, men også for eldre barn som ønsker å sove i egen seng.

Kapittel 14 Overordnet om foreldretvister og tilgrensende lov- og reformprosesser

FO støtter utvalgets vurdering og anbefaling om at beslutningsmyndigheten fortsatt må ligge hos domstolen. Vi er også fornøyd med at utvalget er positive til at man under mekling kan prøve ut tidsbegrenset avtale. Vi vil utdype vårt standpunkt i neste kapittel.

Som vi også skrev innledningsvis er vi enig i utvalgets vurdering om at endringene som foreslås vil føre til at det vil være behov for mer ressurser til familievernet for å styrke kapasiteten

«Dobbeltsporsakene»

Når det gjelder «dobbeltsporsakene» hvor barnet har sak etter både barnevernloven og barneloven støtter vi vurderingene og anbefalingene til fraksjonen som består av

Ansar, Andersland, Lommerud og utvalgsleder Frantzen. De viser til flertallet i særdomstolsutvalget sin anbefaling om at fylkesnemndene skulle kunne overføre barnets faste bosted til den andre forelderen i en sak om omsorgsovertakelse. Vi mener fraksjonen argumenterer godt og støtter deres forslag fordi vi mener det er på høy tid at man finner gode løsninger på «dobbeltsporsakene».

Kapittel 15 Barnelovens regler om saksbehandling i foreldretvister

Det er positivt at barnelovutvalget foreslår at alle foreldre med felles barn skal møte til foreldresamtale på familievernkontoret. FO har lenge arbeidet for å få utvidet muligheten til å pålegge foreldrene ekstra meklingstimer. For mange barn har det vært en stor belastning når foreldrene har valgt å avslutte meklingen etter en time og ta konflikten videre i rettssystemet. Muligheten til å pålegge flere meklingstimer er et bedre utgangspunkt for å få til reell og god mekling. Det er klokt å legge til rette for å løse konflikter på lavest mulig nivå og ikke spisse konflikten gjennom rettsvesenet. Vi støtter derfor utvalgets forslag i § 10-2 om å endre regelverket for å kunne pålegge seks timers mekling.

Vi stiller også spørsmål om det ikke er hensiktsmessig at det i § 10-2 også fremkommer en mulighet for å gjøre tidsbegrensede eller midlertidige samværsavtaler. Det vil ofte være hensiktsmessig for små barn, men det vil også være aktuelt for barn i alle aldre. Barn kan få andre behov og ønsker etter hvert som de blir eldre, eller med bakgrunn i livssituasjonen. Det å legge til rette for og lage et system hvor samværsavtaler kan ha kortere varighet og evalueres etter en gitt periode dersom det er uenighet om samværsomfang kan muligens forebygge noen av konfliktene i forbindelse med mekling. En mulighet kan for eksempel være at man har en midlertidig samværsavtale på ett år som ved uenighet gir rett til ny mekling, samt oppmøterett for barn etter man har prøvd ut samværsavtalen. Det kan også være et behov for et system for at samværsavtaler for babyer og små barn skal være midlertidige og at en endelig avtale lages når barna blir litt større. Vi anbefaler at departementet ser nærmere på dette.

Barns rett til egen samtale med mekler

Familievernutvalget foreslo at barn skal ha rett til å møte mekler/terapeut uavhengig av foreldrenes samtykke. Vi er derfor fornøyde med at barnelovutvalget følger opp dette forslaget i § 10-3. Det er viktig at barn får rett til å snakke med mekler uten foreldres samtykke uavhengig av alder. 4-5 åringer, og kanskje yngre, trenger også å bli sett og hørt. Når for eksempel storesøsken blir snakket med, vil de kunne føle seg oversett dersom de ikke får en samtale. Vi støtter at loven er formulert slik at man legger opp til at det som er viktig for barna også er det som er hovedfokus i samtalen. Vi mener også at det vil hjelpe foreldrene å få referert hva barnet sier i samtalen. Erfaringene fra våre medlemmer viser at det hjelper foreldrene til å ha fokus på hva som er til barnets beste. De erfarer også at barnet opplever seg viktig og sett, selv om det ikke nødvendigvis sier så mye i samtalen.

Vi støtter også at det skal skrives referat fra samtaler med barn ved mekling, jf §10-3. Barn gir positive tilbakemeldinger på skriftliggjøring av det de sier og uttrykker at de opplever at de blir tatt på alvor, uavhengig av hva resultatet blir. Vi mener det å føre referat vil være viktig for å ivareta barna slik at de slipper å måtte begynne på nytt hver gang. Det å skrive referat gjør at barn slipper å fortelle sin historie på nytt mange ganger. Dessuten viser erfaring fra våre medlemmer at man som regel kommer lengre ved å bygge videre på det som er gjort tidligere, enn ved å starte på nytt.

Eksterne meklere

Vi støttet familievernutvalgets forslag om å begrense bruk av eksterne meklere til de tilfeller hvor det er nødvendig på grunn av geografisk tilgjengelighet. I tillegg ser vi at

det på grunn av bestemmelsene i forslaget til ny barnelov vil være helt nødvendig å gå igjennom ordningen med ekstern mekler. Vi stiller spørsmål om ordningen med ekstern mekler er egnet til å arbeide med meklinger på en god måte etter forslaget til ny barnelov.

FO mener at terapeuter i familievernet i tillegg til familieterapi må ha barnefaglig kompetanse¹. Vi mener at det må settes tilsvarende kompetansekrav til eksterne meklere. De må som et minimum ha kompetanse i å snakke med barn, i tillegg til grunnleggende sosial- og barnefaglig kompetanse. I tillegg må meklere ha spisskompetanse når det gjelder å snakke med foreldre i konflikt. Dette må også gjelde eksternmeklere siden pliktmeklinger vil være konfliktfylte. I tillegg jobber de fleste eksterne meklere alene, mens det i familievernet som regel er to eller flere meklere involvert i høykonflikt meklinger. Dette er en styrke familievernet har som meklere. Vi kan ikke se at utvalget har drøftet utfordringene med ekstern mekler opp mot de nye lovkravene, vi anbefaler derfor en gjennomgang av ordningen med ekstern mekler.

Notat fra mekler

Når det gjelder § 11-6 andre ledd, om å innhente notat fra mekler og eventuelt referat etter samtale med barn støtter vi dette. Dette notat anbefaler vi at inneholder meklers vurdering på gitte spørsmål vedrørende mekling. Det bør for eksempel i notatet dokumenteres hvordan samtaler og prosess har forløpt, dessuten opplysninger om eventuelle avtaler eller forsøk som er gjort underveis.

Rettens plikt til å høre barnet

§ 11-7 handler om rettens plikt til å høre barnet. Utvalget har fremmet to ulike forslag. Det første alternativet setter aldersgrense for plikten til å høre barnet ved seks år. Alternativ nummer to knyttes ikke rettens plikt til å høre barnet til alder, men til en vurdering av deres evne til å gjøre seg opp egne meninger. Vi anser at det første alternativet ikke er i tråd med barnekonvensjonen og støtter forslag nummer to.

Advokat eller annen representant for barnet

Når det gjelder §11-12 som handler om retten skal oppnevne en advokat eller annen representant for barnet vil vi påpeke at det bør vurderes om alle barn skal ha en rett til en advokat eller egen representant i disse sakene. Som vi har nevnt tidligere har vi grunn til å tro at konfliktnivået i de sakene som vil komme for retten vil være betydelig høyere enn i dag. Vi opplever forslaget som lite forpliktende siden utvalget har valgt en kan-formulering, og anbefaler forpliktete retten i større grad sikre barn en uavhengig representant som skal sikre barnets interesser i disse sakene.

Barnesakkyndig kommisjon

FO mener det er viktig å styrke kvaliteten i bruk av sakkyndige i foreldretvistsaker. Vi mener derfor at sakkyndigrapporter etter barneloven, på samme måte som etter barnevernloven, skal kvalitetsvurderes av en uavhengig instans. Vi støtter derfor en bestemmelse om barnesakkyndig kommisjon.

¹ Barnefagligkompetanse omfatter for eksempel oversikt over og/eller kunnskap om:

- barns omsorgsbehov og utvikling (normalutvikling)
- barn som er utsatt for foreldrekonflikt/vold, og hvordan dette påvirker helse, reaksjoner og barns strategier
- virkning av foreldrekonflikt/vold på familierelasjoner/ foreldreveiledning
- hvordan snakke med barn
- barns rettigheter etter annet lov- og regelverk, for eksempel barnevernlov, helselovgivning og barnekonvensjonen
- vurdere behov for å involvere andre tjenester
- relevante hjelpetilbud
- samarbeid med barnevernet/ tverretattlig samarbeid
- vurdere når opplysningsplikten til barneverntjenesten blir utløst

Etter barnevernloven må de sakkyndige levere en egenerklæring. Å være sakkyndig krever en bevissthet når det gjelder rollekonflikter og eventuelle bindinger til for eksempel foreldre, beslutningsorgan og eventuelle offentlige organer. Domstolene legger svært stor vekt på de sakkyndiges rapporter. De sakkyndige har derfor stor makt når det gjelder utfallet av foreldretvistsaker. Foreldrenes tillit til sakkyndige i ofte konfliktfylte saker er avgjørende for foreldrenes opplevelse av beslutningens legitimitet. I proposisjonen henvises det til at dette er en del av et pågående arbeid, uten at det spesifiseres nærmere. Utvalget har ikke drøftet egenerklæringer. Trolig vil egenerklæringer for sakkyndige være et tiltak som både kan styrke tilliten og kvaliteten ved bruk av sakkyndige. Vi anbefaler derfor at dette skal være en del av det videre arbeidet med ny barnelov, for eksempel gjennom en utredning.

Med vennlig hilsen

Sign.

Mimmi Kvisvik
Forbundsleder

Sign.

Tonje Wejden
Rådgiver